

SHTOJCË : KENDVESHTRIMI I QEVERISE

Shtojca në vijim nuk përbën pjesë të analizës dhe propozimeve të ECRI në lidhje me situatën në Shqipëri

Ne perputhje me procedurën nga vendi në vend, ECRI ndermori një dialog konfidencial me autoritetet shqiptare lidhur me variantin e parë të raportit. Një numër komentesh të autoriteteve janë marrë në konsideratë dhe janë përfshirë në raport (i cili sipas praktikës së ECRI merr parasysh vetëm zhvillimet para datës 3 korrik 2009, që është data e variantit të parë të raportit).

Autoritetet kanë kërkuar që këndveshtrimi që vijon të përfshihet në shtojcën e raportit të ECRI.

Komente të Qeverisë Shqiptare mbi Raportin e 4^{rt} të ECRI-t mbi Shqipërinë

Qeveria e Republikës së Shqipërisë shpreh vlerësimin e saj për angazhimin e kahershëm të Komisionit Europian kundër Racizmit dhe Intolerancës (ECRI) për forcimin e të drejtave të njeriut dhe për luftën kundër diskriminimit dhe intolerancës në Europë.

Qeveria Shqiptare riafirmon zotimin e saj për të zhvilluar një kuadër ligjor dhe institucional që krijon mundësi të barabarta për të gjithë qytetarët, që mbështet diversitetin kulturor, etnik dhe gjuhësor, që përkrah zhvillimin politik dhe ekonomik gjithëpërfshirës – si edhe që mbron të drejtat e njeriut në kontekstin e imigracionit të paligjshëm dhe azilit.

Duke konsideruar Raportin e 4^{rt} të ECRI-t mbi Shqipërinë si një dokument të rëndësishëm, i cili jep një pamje të përgjithshme dhe një analizë të situatës së pakicave në vend, si edhe që propozon një sërë rekomandimesh dhe treguesish për luftën kundër racizmit dhe diskriminimit, Qeveria Shqiptare paraqet specifikimet e mëposhtme me qëllim krijimin e një konteksti sa më të plotë mbi mekanizmat institucionalë, politikat strategjike dhe iniciativat e ndërmarra në kuadër të angazhimeve për të luftuar fenomene të diskriminimit dhe për të promovuar tolerancën shoqërore.

Instrumentat juridike ndërkombëtare

Autoritetet shqiptare vlerësojnë theksin e vënë nga ECRI mbi progresin e arritur në fushën e të drejtave të njeriut dhe ligjit ndërkombëtar, përfshirë këtu ratifikimin e Protokollit Nr.12 të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut, Protokollit Shtesë të Konventës mbi Krimin Kibernetik, Konventën Europiane për Pjesëmarrjen e të Huajve në Jetën Publike në Nivel Lokal, si edhe Konventën Ndërkombëtare për Mbrojtjen e të Drejtave të Gjithë Punëtorëve Emigrantë dhe Pjesëtarëve të Familjeve të Tyre.

Në lidhje me rekomandimin e ECRI-t mbi Nenin 14 të Konventës Ndërkombëtare për Eleminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit Racial, Qeveria Shqiptare konfirmon angazhimin e saj për të nisur procesin e pranimit të Deklaratës për njohjen e kompetencave të Komitetit për Eleminimin e Diskriminimit Racial (CERD).

Qeveria Shqiptare rikonfirmon qëndrimin e vet mbi Kartën Europiane për Gjuhët Rajonale ose Minoritare. Garancitë kushtetuese për mbrojtjen dhe promovimin e të drejtave të minoriteteve, si edhe instrumentat ligjore ndërkombëtare në të cilat Shqipëria është palë (përfshirë këtu edhe Konventën Kuadër për Mbrojtjen e Pakicave Kombëtare) sigurojnë mbrojtjen e trashëgimisë kulturore dhe gjuhësore të komuniteteve minoritare në vend. Në mungesë të kërkesave zyrtare për aderimin në Kartën Europiane për Gjuhët Rajonale ose Minoritare, si edhe duke konsideruar barrën financiare dhe administrative që lidhet me miratimin e këtij instrumenti

ligjor, Qeveria Shqiptare ripërsërit angazhimin e vet të plotë për të mbështetur mbrojtjen dhe promovimin e të drejtave të pakicave përmes zbatimit të gamës së gjerë të legjislacionit kombëtar dhe ndërkombëtar në fuqi në Republikën e Shqipërisë.

Dispozita kushtetuese dhe dispozita të tjera themelore

Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë bazohet në parimin themelor të barazisë së qytetarëve, i cili siguron mbrojtjen e të drejtave sociale, kulturore, ekonomike dhe politike të pakicave, si edhe mbrojtjen nga diskriminimi për shkak të gjinisë, racës, gjuhës, përkatësisë etnike apo besimit fetar. Megjithatë Qeveria Shqiptare njihet nevojën për të mbështetur procesin e konsolidimit të kuadrit ligjor për mbrojtjen e pakicave dhe grupeve vulnerabël, si edhe plotësimin të parimeve kushtetuese me legjislacionin dytësor përkatës.

Në lidhje me rekomandimin e ECRI-t mbi miratimin e një ligji të përgjithshëm kundra diskriminimit, Qeveria Shqiptare nënvizon se Parlamenti Shqiptar së fundmi ka miratuar ligjin anti-diskriminim, bazuar në nismën ligjore të aktorëve nga shoqëria civile.

Dispozita të ligjit zgjedhor

Qeveria Shqiptare mirëpret vlerësimet e ECRI-t në drejtim të reformës elektorale, përfshirë këtu modernizimin e infrastrukturës zgjedhore përmes krijimit të bazës dixhitale të të dhënave të Rregjistrimit Kombëtar të Gjendjes Civile dhe futjen e dokumentave biometrike të identitetit. Reformat e ndërmarra në këtë kontekst përbëjnë gjithashtu edhe masa të rëndësishme në përmbushje të kërkesave bazë për liberalizimin e vizave, në përputhje me marrëveshjen e Shqipërisë me Komisionin Europian të firmosur në qershor 2008.

Në lidhje me çështjen e modaliteteve për shpërndarjen e kartave të reja të identitetit, vlen për t'u theksuar se, në kuadër të zgjedhjeve të përgjithshme më 28 qershor 2009, Qeveria Shqiptare mori përsipër pjesën më të madhe të kostove për grupet e dizavantazuara, si edhe kostot e plota për komunitetin Rom. Gjithashtu ka rëndësi të vihet në dukje se çështja e përjashtimit nga e drejta themelore politike e të votuarit, për shkak të pamundësisë për t'u pajisur me dokumentat biometrikë të identitetit për arsye financiare, nuk është ngritur as në kontekstin pas-zgjedhor, as edhe në vijimësi.

Për sa i përket komenteve të raportit të ECRI-t mbi dispozitat ligjore të cilat përcaktojnë të drejtat e pakicave për t'u organizuar dhe përfaqësuar politikisht, Qeveria Shqiptare dëshiron të theksojë se legjislacioni shqiptar lejon krijimin e subjekteve politike të cilat fokusohen në mbrojtjen dhe zhvillimin e të drejtave të njeriut dhe të interesave të pakicave. Gjithashtu, vlen për t'u vënë në pah fakti se parti politike të grupeve minoritare kanë luajtur një rol të rëndësishëm në zhvillimet politike pas vitit 1990, dhe kanë qenë pjesë e strukturave qeverisëse në nivele të larta dhe ministrore.

Në lidhje me sugjerimet për caktimin në Parlamentin Shqiptar të një kuote të cilësuar për përfaqësues të pakicave, Qeveria Shqiptare vë në dukje faktin se nuk ekziston asnjë standard ndërkombëtar që kërkon përmbushjen e parimit të përfaqësimit të minoriteteve përmes vendosjes së kuotave parlamentare përkatëse. Ndërkohë që rritja e përfaqësimit dhe pjesëmarrjes së pakicave përbën një çështje prioritare, qëndrimi i Qeverisë Shqiptare mbështetet në një përjasje të orientuar kah procesi që sjell forcimin e përfshirjes së pakicave në jetën politike të vendit, sesa nga prezumimi i zgjidhjes së kësaj problematike përmes rezervimit të vendeve në institucionet legjislative kombëtare. Në këtë kontekst, Qeveria Shqiptare rikonfirmon angazhimin e saj për të mbështetur përfshirjen efektive të grupeve minoritare në nivel lokal dhe kombëtar, përmes përmirësimit të kornizave institucionale në bazë të eksperiencës të akumuluar derimëtanë, si edhe të praktikave të ndryshme të vendeve të tjera.

Komiteti Shtetëror për Minoritetet

Në lidhje me komentet e ECRI-t mbi çështjen e përfaqësimit të pakicave në përbërjen e burimeve njerëzore të Komitetit Shtetëror për Minoritetet, ka rëndësi të theksohet se termat e referencës për përzgjedhjen e stafit të këtij institucioni përcaktojnë zhvillimin e konsultimeve të ngushta me organizata të shoqërisë civile të cilat përfaqësojnë drejtpërsëdrejti grupet e ndryshme minoritare. Gjithashtu, kandidaturat e paraqitura për miratim në Këshillin e Ministrave përcaktohen nga një shumësi faktorësh, të cilët përfshijnë përkatësinë minoritare të kandidatëve potencialë, nivelin e arsimimit dhe aftësitë profesionale, profilin e aktivizmit civil në fushat e të drejtave të njeriut dhe të drejtave të pakicave, si edhe nivelin e popullaritetit të tyre tek grupet minoritare përkatëse.

Për sa i përket pakicave të cilat nuk gëzojnë statusin e minoriteteve kombëtare apo etno-linguistike, Qeveria Shqiptare dëshiron të nënvizojë se çështja e njohjes së statusit të minoritetit kombëtar për komunitetin Boshnjak është nën shqyrtim. Ndërkaq, Qeveria Shqiptare ripërsërit pozicionin e saj mbi çështjen e komunitetit Egjiptian, duke theksuar se mungesa e gjuhës apo e shtetit amë e pamundëson njohjen e statusit të minoritetit kombëtar apo etno-linguistik për këtë pakicë. Në këtë kuadër, vlen për t'u theksuar se Komiteti Shtetëror për Minoritetet është i mandatuar për mbrojtjen e interesave dhe trajtimin e shqetësimeve të komuniteteve të lartpërmendura, deri në zgjidhjen e çështjeve lidhur me njohjen e statusit përkatës.

Strehimi

Qeveria Shqiptare dëshiron të theksojë se institucionet e linjës kanë ndërmarrë të gjitha masat prioritizuese në përputhje me kornizën e Strategjisë Kombëtare për Përmirësimin e Kushteve të Jetesës së Komunitetit Rom. Me përfundimin e vlerësimit të nevojave për strehim për minoritetin Rom, Ministria e Punëve Publike, Transportit dhe Telekomunikacioneve është angazhuar për zhvillimin e një studimi fizibiliteti për përcaktimin e synimeve strategjike afat-mesme dhe afat-gjata në drejtim të sigurimit të burimeve financiare për projektet rehabilituese, si edhe për

ravijëzimin e kuadrit bashkëpunues mes institucioneve të qeverisjes qëndrore, autoriteteve lokale dhe organizatave të shoqërisë civile të komunitetit Rom.

Në lidhje me sugjerimet e ECRI-t në drejtim të përmirësimit të kushteve të jetesës për grupet e marginalizuara përmes caktimit të masave detyruese për autoritetet lokale, Qeveria Shqiptare rikonfirmon qëndrimin e saj në mbështetje të një përqasjeje të bazuar tek incentivat pozitive – përmes alokimit të financimeve për projektet e rehabilitimit sipas një skeme konkurrimi për përfitimin e granteve, e cila lejon përdorimin më eficient të fondeve në dispozicion, si edhe promovon forcimin e kapaciteteve për kërkimin e granteve dhe planifikimin e projekteve nga institucionet vendore.

Arsimimi

Përballë sfidës për rritjen e pjesëmarrjes së fëmijëve Romë në të gjitha nivelet e sistemit të edukimit, angazhimi i Ministrisë së Arsimit dhe Shkencës është fokusuar në drejtimet vijuese: rregjistrimin në shkollë të fëmijëve Romë të cilët nuk janë të pajisur me certifikatë lindjeje dhe sigurimin e shërbimeve shëndetësore të vaksinimit falas për ta, mbështetjen e projektit "Shansi i Dytë" për fëmijët Romë dhe të rinjtë të cilët rinin studimet e tyre akademike, rindërtimin e shkollave me frekuentim të lartë nga fëmijë Romë dhe në zonat ku komuniteti Rom përbën shumicën e banorëve, bashkëpunimin me shoqërinë civile dhe organizatat ndërkombëtare për uljen e varfërisë së komunitetit Rom, si edhe zhvillimin e fushatave ndërgjegjësuese mbi përfitimet që kanë familjet Romë fëmijët e të cilave ndjekin shkollën dhe kanë një nivel më të lartë arsimimi. Në këtë kontekst vlen për t'u theksuar edhe nisma e Ministrisë së Arsimit dhe Shkencës për alokimin e bursave të studimit dhe caktimin e kuotave për pranimin e studentëve Romë në programe të aftësisë profesionale dhe të sistemit të lartë të edukimit.

Në kuadër të komenteve të ECRI-t mbi domosdoshmërinë e përmirësimit të informacionit statistikor mbi të cilat bazohet planifikimi strategjik për promovimin e arsimimit të grupeve të dizavantazuara, Qeveria Shqiptare thekson se, duke nisur që nga viti 2008, Ministria e Arsimit dhe Shkencës është angazhuar në krijimin e një baze gjithëpërfshirëse të të dhënave mbi edukimin e fëmijëve Romë, si edhe atyre që u përkasin pakicave të tjera në vend.

Punësimi dhe integrimi në tregun e punës

Qeveria Shqiptare rikonfirmon angazhimin e saj për të zbutur varfërinë dhe për të luftuar marginalizimin ekonomik të grupeve të dizavantazuara dhe atyre vulnerabël, nëpërmjet konsolidimit të parimeve të barazisë së qytetarëve dhe barazisë së mundësive në kuadrin ligjor, mekanizmat institucionalë, politikat strategjike dhe nismat e ndërmarra nga autoritetet vendase.

Në lidhje me rekomandimin e ECRI-t mbi "veprimin pro-aktiv" në luftën kundër diskriminimit, Qeveria Shqiptare nënvizon faktin se parimet ligjore të barazisë së qytetarëve dhe të mundësive plotësohen nga udhëzime dhe iniciativa institucionale të cilat marrin në konsideratë veçantitë e grupeve të ndryshme vulnerabël.

Përkatësisht, angazhimi i autoriteteve qendrore dhe vendore për promovimin e aksesit të Romëve në skemat kombëtare të punësimit dhe për integrimin e komunitetit Rom në tregun e punës janë bazuar në karakteristikat specifike të kësaj pakice. Në këtë kuadër, autoritetet shqiptare kanë investuar burime të konsiderueshme për zhvillimin e fushatave ndërgjegjësuese me qëllim informimin e komunitetit Rom mbi përfitimet që ata mund të gëzojnë, në kuadër të ndihmës sociale për kategoritë në nevojë të përcaktuara nga legjislacioni shqiptar.

Strategjia Kombëtare për Përmirësimin e Kushteve të Jetesës së Komunitetit Rom

Në rezonancë me komentet e ECRI-t, autoritetet shqiptare vërejnë se procesi i monitorimit të implementimit të Strategjisë Kombëtare për Përmirësimin e Kushteve të Jetesës së Komunitetit Rom ka një rëndësi të veçantë për vlerësimin e progresit të arrirë në fusha të ndryshme, në identifikimin e problematikave të reja dhe sinkronizimin e projekteve dhe nismave të ndërmarra me situatat e ndryshme sociale. Në këtë kontekst, Ministria e Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta ka ndërmarrë përgjegjësinë për bashkërendimin e punës së grupit ndërmintor të nivelit të lartë, i cili mbikqyr implementimin e Strategjisë përmes lehtësimit të grumbullimit të të dhënave dhe shkëmbimit të informacionit, si edhe angazhimit të organizmave dhe institucioneve të linjës për përmbushjen e objektivave të përcaktuara në dokumentin e Strategjisë.

Angazhimi i Qeverisë Shqiptare për përmirësimin e kushteve dhe standarteve të jetesës për komunitetin Rom u riafirmua përmes Vendimit të Këshillit të Ministrave (VKM 437, 8 Prill 2008) për t'iu bashkuar nismës Dekada e Përfshirjes së Romëve 2005–2015. Në këtë kuadër, Plani Kombëtar i Veprimit përcakton zgjerimin e resurseve në dispozicion të promovimit të mirëqënies së komunitetit Rom, si edhe konsolidimin e praktikave të konsultimit dhe bashkëpunimit mes institucioneve vendore dhe organizatave të shoqërisë civile të cilat përfaqësojnë interesat e kësaj pakice.

Policia e Shtetit

Qeveria Shqiptare vë në dukje se policia e shtetit mbledh dhe administron të dhëna statistikore mbi kriminalitetin në vend duke u bazuar në tipologjinë e akteve kriminale të përcaktuara në Kodin Penal të Republikës së Shqipërisë, përfshirë këtu edhe ato të cilat implikojnë racizmin dhe intolerancën (si Neni 73 mbi genocidin, Neni 74 mbi krimet ndaj njerëzimit, Neni 253 mbi shkeljen e barazisë së qytetarëve, Neni 86 dhe Neni 87 mbi torturën, Neni 266 mbi thirrjen për urrejtje, si edhe Neni 265 mbi nxitjen e urrejtjes dhe dhunës etnike). Përkatësisht, numri i vogël i procedimeve penale për raste të dhunës së motivuar nga shkaqe racore përbën një tregues pozitiv përse i përket qëndrimeve, opinioneve dhe sjelljeve mbizotëruese në shoqërinë shqiptare.

Në vijim të objektivave në kuadrin e Strategjisë Kombëtare për Përmirësimin e Kushteve të Jetesës së Komunitetit Rom, Drejtoria e Përgjithshme e Policisë ka

përpunuar udhëzimet përkatëse për strukturat lokale, me qëllim mbrojtjen dhe respektimin e të drejtave të minoritetit Rom, si edhe të komunitetit Egjyptian.

Ministria e Brendshme konfirmon se, pamvarësisht mungesës së sjelljes së dhunshme të motivuar nga shkaqe raciale nga punonjës të policisë në detyrë, autoritetet shqiptare janë zotuar për një luftë të pandërprerë ndaj abuzimit verbal apo dhunimit të të drejtave të qytetarëve të dyshuar për veprime kriminale përgjatë procesit të ndalimit dhe hetimit. Në kontekstin e komenteve të ECRI-t në lidhje me kuadrin institucional në shërbim të luftës kundra dhunimit të ligjit nga punonjësit e policisë, Qeveria Shqiptare dëshiron të vërë në dukje se Shërbimi i Brendshëm i Kontrollit pranë Ministrisë së Brendshme ka përgjegjësinë për të klasifikuar çështjet e keqtrajtimit nga ana e nëpunësve të zbatimit të ligjit dhe për t'ia përcuar përkatësisht Prokurisë së Përgjithshme.

Azili dhe imigrimi

Në lidhje me shënimet e ECRI-t mbi çështjen e ndryshimit të stafit, Ministria e Brendshme konfirmon se legjislacioni mbi policinë e shtetit dhe udhëzimet institucionale përkatëse japin përcaktime të qarta mbi caktimin e stafit të policisë kufitare dhe të migracionit, procedurat e transferimit të punonjësve, si edhe parakushtet për ngritjen në detyrë. Dispozitat në fuqi specifikojnë se, në momentin e caktimit në detyrë pranë Departamentit të Kufirit dhe Migracionit, punonjësit e policisë duhet të kenë kryer programet e posaçme të trajnimit, si edhe duhet të impenjohen për qëndrimin në detyrën e dhënë për një periudhë të paktën tre-vjeçare. Në veçanti, garancitë ligjore dhe administrative nuk lejojnë ndryshime të pajustificuara të stafit dhe ndërkaq garantojnë që punonjësit e policisë së azilit dhe migracionit të kenë trajnimin dhe kualifikimet e duhura.

Në këtë kontekst, Qeveria Shqiptare thekson se kuadri ligjor për rregullimin e statusit të nëpunësit civil është tanimë në pjesën më të madhe i kompletuar, dhe ndërkaq ripërsërit angazhimin e saj për të promovuar forcimin e një administrate publike të bazuar në meritokraci, të depolitizuar dhe të pavarur.

Përfaqësimi në institucionet shtetërore

Qeveria Shqiptare nënvizon faktin se legjislacioni kombëtar mbi shërbimin civil bazohet në parimin thelbësor të barazisë së mundësive dhe ndërkaq siguron pjesëmarrjen e pakicave në administratën publike, sistemin gjyqësor, forcat e armatosura, si edhe policinë e shtetit. Autoritetet qeverisëse në nivel lokal dhe qëndror mbeten të angazhuara për rritjen e përfaqësimit të pakicave në sektorin publik, përmes zhvillimit të fushatave ndërgjegjësuese, si edhe zbatimit të masave të reja lehtësuese për rekrutimin e personave të cilët kanë përkatësi të ndryshme etnike.

Monitorimi i situatës

Autoritetet shqiptare konvergojnë me ECRI-n në identifikimin e rëndësisë së veçantë që ka analizimi i plotë i të dhënave statistikore mbi të cilat bazohen

reformat legislative dhe politikat e ndërmarra, me qëllim sinkronizimin e nismave qeveritare dhe jo-qeveritare me specifikat e situatave të ndryshme. Në këtë kuadër, autoritetet shqiptare gjykojnë se sfida për arritjen e mirëqeverisjes kërkon dixhitalizimin e gjithë informacionit të akumuluar, integrimin dhe analizimin e të dhënave në dispozicion, si edhe investimin serioz për grumbullimin sistematik të një baze të gjerë të dhënash në të ardhmen.

Në lidhje me rekomandimin e ECRI-t për rregjistrimin e përkatësisë etnike në kontekstin e përpunimit të të dhënave statistikore kombëtare, Qeveria Shqiptare vë në dukje se Instituti Kombëtar i Statistikave ka vendosur për përfshirjen e pyetjes mbi etnicitetin në rregjistrimin e përgjithshëm të popullsisë që do të ndërmerret në vitin 2011.

*

* *

Qeveria Shqiptare rikonfirmon vullnetin e saj për një bashkëpunim transparent dhe të qëndrueshëm me ECRI-n në luftën kundër racizmit dhe diskriminimit, si edhe në mbrotjen e të drejtave dhe zhvillimin e mundësive për minoritetet, komunitetet e disavantazuara dhe grupet vulnerabël në vend. Në këtë kuadër, Qeveria Shqiptare shpreh dëshirën për të promovuar tolerancën, mirëkuptimin dhe marrëdhëniet tradicionalisht të mira mes shqiptarëve dhe pakicave në vend, si një trashëgimi e çmuar në tërë rajonin e Ballkanit dhe në kontekstin më të gjerë European.